

Martin Elvstrøm-Vieths prædiken 14. søndag efter trinitatis

Taler

Martin Elvstrøm-Vieth
Sognepræst

Dato

6. september 2026

Sted

Godthaabskirken, Københavns
stift

Omstændigheder

Prædikenen blev transmitteret i programmet Gudstjeneste på P1 d. 6. september 2026.

Prædikentekst

Johannesevangeliet kapitel 5, vers 1-15

Salmer

DDS 745: Vågn op og slå på dine strenge
DDS 42: I underværkers land jeg bor
DDS 626: O du store sejrvinder
DDS 577: Vor tro er den forvisning på (nadver)
DDS 3 v. 2-3: Lovsynger Herren

- 1 En fynbo i fyrrene lå for lidt under 100 år siden trist i en hospitalsseng. Jesper.
P. Jespersen, hed han, en disciplineret soldat. Men efter nu at have ligget nogle
uger på hospitalet, ovenikøbet med tilstødende komplikationer, var han
mismodig. Det bemærkede i hvert fald den overlæge, der så til ham. En aften de
5 talte sammen om de manglende fremskridt sagde han: ”Hvad ved vi læger, når
det kommer til stykket, om de kræfter der rører sig i det menneskelige legeme?”
”De skjulte kræfter,” skulle Jespersen siden referere til dem som, i det han
samtidig oplevede et kald til at aktivere dem. Om han så allerede var godt i gang.
For siger Jesper P. Jespersen dig ikke så meget, så har du med stor sandsynlighed
10 hørt om Kaptajn Jespersen. Ældre generationer har i hvert fald ikke kunnet
overhøre ham. I 25 år gik hans stemme nemlig ud i æteren, som min gør det nu.
Og han lagde bestemt ikke fingre imellem der kl. 7 om morgenen. Ud af fjerene,
kommanderede han, ret ryggen for herefter at adressere de mandlige lytteres
lange, slappe bugmuskel. Ja, og de dovne kroppe. Nemt at smile ad, javist, men
15 det er de færreste, der er klar over, hvordan det for kaptajn Jespersen var dybt
forankret i den kristne tro. En fjern tanke i dag. Hvem dyrker gymnastik for
Guds skyld? Vi gør det for sundheden, helbredet, velværet, leve længere. Men
hvor kroppen for os er et mål i sig selv, der så Kaptajn Jespersen ”de skjulte
kræfter” i mennesket. For ham var det derfor også så meget mere på spil end at
20 slanke en bilmave. Det var derimod en kristen tugtelse af legemet. Et ekko af
Jesu befalinger høres i hvert fald i kaptajnens kommandoer, ikke mindst den der

lyder i dag: rejs dig, tag din bære og gå.

25 Et nedslående syn har det været, alle de syge ved Betesdas Dam. Hjerteskræende, hvordan de ved de hver især venter på at vandet kommer i oprør for i en alles kamp mod alle først at nå i. Skyll sig i englevand og stå ud af det som den, der har vundet i lotteriet. Ved den legende har han derfor lagt sig, manden der har været syg i 38 år. Hvad han lider af, får vi ikke at vide. Fysisk er han i hvert fald
30 ikke selv i stand til at nå i vandet lige der, hvor en engel tager sig en dukkert. Det er da også en fortælling så besynderlig, at de første redaktører nøjedes med at skrive den i marginen af Johannesevangeliet. Måske fordi de ikke helt vidste, hvordan de skulle forholde sig til badende engle. Om vi så godt kan forstå dem, de stakkels mennesker. Hvor der ikke er anden hjælp, der er der stadig
35 halmstrået af hvad nogen har hørt, set eller måske selv oplevet. Som vi tidligere kunne valfarte til Kirsten Piils kilde i Dyrehaven. Vi rejser stadig verden rundt på et spinkelt håb om et mirakel. Johannes afviser da heller ikke muligheden for det enkeltstående og tilfældige under, men lader dog samtidig Jesus træde ind over det, møde den syge mand 1:1. Vil du være rask? spørger Han udfordrende,
40 og hvem der end har skullet forholde sig til det spørgsmål har måttet tage stilling til, hvor trykket skal ligges. Jeg hører en streg under vil som i ”er du overhovedet interesseret i et andet liv? Som hovedregel var der nemlig altid en overraskende tilføjelse til Jesu mirakler. Når Han kædede dem sammen med syndernes forladelse f.eks. eller som i dag den enkeltes vilje. Vil du? Han svarer da heller
45 ikke direkte, den syge, men bortforklarer nærmest, hvorfor han ikke er blevet rask endnu. Han siger ikke JA jeg vil gerne være rask, men det er åh-så-svært at komme ned til vandet. Det svarer Jesus så ikke på. Han taler i stedet ind over mandens fortælling: hvad du ikke selv kan komme til, står nu lige foran dig. Rejs dig, tag din bære og gå.

50 Og det gør han så – straks, ovenikøbet, som der står. Og mon ikke Kaptajn Jespersen et eller andet sted har haft den strength in mente, da han i 25 år beordrede radiolyttere at gøre det samme. Gør det nu! Ikke mindst med det dybere, der ligger i at rejse sig fra sit leje. At det er så meget mere end at svinge de
55 lange bugmuskler, men derimod at lade de førnævnte ”skjulte kræfter” trække i én, lede, ja, kontormaven, i Guds retning. Sådan, tænker jeg, kunne vi gå omkring Jesu mirakel. Se det som en vilje til at tale livet op. Bogstavelig talt i ham der har været lænket til sin bære i næsten fire årtier, men også i forhold til alt det andet, der tvinger et liv i knæ.

60

Adskillige eksempler er der på, hvordan Jesus bevidst styrede mod dem, der på den ene eller den anden måde var nede for tælling. Som i dag kunne det være afledt af sygdom, men det kunne i lige så høj grad være forbundet med at man befandt sig på bunden. Man kunne have et blakket ry, man kunne være samaritaner. Man kunne være besat af dæmoner, som tolder løbe ærinder for besættelsesmagten. Bare for at nævne noget af det, der holdt mennesker nede. Vi mangler heller ikke selv røster, der kan tale livet helt ned under gulvbrædderne. Forfladige, ydmyge, reducere det på en sådan måde, at det nærmest ikke kan komme op. Og det kan komme udefra, ja, men den stemme der stærkest taler os ned, er ofte vor egen. Den kender trods alt vores ømmeste punkter for i mørke stunder at kunne lægge os helt ned. Og der kan vi så ligge i 10, 20, 38 år – eller bare så længe, at man til sidst har svært ved at se et andet liv for sig. Men så lyder stemmen fra de fem søjlegange. Kan du forestille dig noget andet, udfordrer den, vil du være rask? Og før vi når at tale udenom, tales livet op. Rejs dig, tag din bære og gå. Og mennesket på baren kan ikke andet. Det er som om de virker i ham, hvad den førnævnte overlæge omtalte som ”de skjulte kræfter.” Det taler livet op. Så kan det være nok så meget sabbat og med det en krænkelse af buddet om ikke at foretage sig noget på netop denne dag. Det liv, Jesus giver, er større end hvad der står i nogen kalender. Det bøjer sig ikke for helligdage, men skaber dem. På tværs af konventioner, spillets regler går det i hvert fald. Hvorfor det at den syge skal tage sin bære er så vigtigt. Fordi er baren et billede på alt det, manden ikke selv kan – så giver Jesus ham for første gang at bære sit eget liv.

Vi har derfor spor af ham i os, hvor vi oplever det: at vi kan bære baren selv lige der, hvor livet er allertungest. Med evangeliets skjulte kræfter at blive givet styrke i marv og ben til at rejse os fra livet på langs for i stedet og tage det på os på tværs. Ansaret. Det hører jeg i det efterfølgende ”synd ikke mere.” Der var også et kald til at tage sin bære i kaptajnens morgengymnastik. Lytterne blev ikke spurgt om de ville rejse sig der klokken syv om morgenen, strække den dovne krop, men skulle med den betale, hvad livet kostede. Selv hvis man slukkede for radioen ville man kunne høre den krævende stemme.

Jeg ville da også gerne have hørt nogle af de prædikener, han holdt i landets kirker. Jesper P. Jespersen. Politiken kommenterede det med en vittighedstegning, hvor et par stakåndede kirkegængere forlader højmessens. Næste søndag hænger de vel ribber i kirken, pruster manden. Hvad kaptajnen så måtte synes om mine ord. Måske ville han synes de var for slappe men forhåbentligt ville han nikke til, hvordan hans eget kald til at få sine lyttere ud af

sengen, tjente som et billede på Jesus, der i dag beordrer en syg mand at rejse sig fra sin bære. Se de skjulte kræfter virke på en sådan måde, at livet får kroppen tilbage. Det hele ved at Jesus taler det op, som Hans Fader kaldte lyset frem.

105 På det skal vi derfor rejse os. Igen. På de skjulte kræfter udenfor medicinstudiets pensum. Og igen. For til sidst at gøre det i Opstandelsens skær. Skulle nogen være i tvivl, er vi nemlig samlet om så meget mere end et englelotteri, men derimod en stemme, der vil have os ud af alle fjer. Hvor så meget taler imod os at tale for. Hvor det ikke er til at holde ud, at bære det. Og endelig, hvor døden
110 taler det helt ned, at råbe det op. Rejs dig. Gør det nu. A M E N

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

115 Digitalt manuskript

Tags

14. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

120 <https://www.dansketaler.dk/tale/martin-elvstrom-vieths-praediken-14-sondag-efter-trinitatis>

125

130

135